

Escola Superior de Conservació i Restauració de Béns Culturals de Catalunya Màster en ensenyaments artístics de Conservació i Restauració de Patrimoni Fotogràfic Curs 2021-2022

Distribució del pla d'estudis del màster

Tipus matèria	Matèria	Assignatura	Tipus	Semestre	Crèdits	
					assig	matèria
Matèries obligatòries comunes	-Identificació i conservació preventiva del patrimoni fotogràfic	Identificació de les tècniques fotogràfiques i caracterització dels materials fotogràfics	OB	1r semestre	6	12
		Conservació preventiva dels materials fotogràfics	OB	2º semestre	6	
	-Intervenció del patrimoni fotogràfic	Conservació i restauració del patrimoni fotogràfic sobre suport de vidre i metall	OB	1r semestre	6	18
		Conservació i restauració del patrimoni fotogràfic sobre suport de paper	OB	1r semestre	6	
		Conservació i restauració del patrimoni fotogràfic sobre suport de plàstic	OB	1r semestre	6	
-Pràctiques	Pràctiques	OB	2º semestre	12	12	
Matèria obligatòria amb assig. optatives*	-Història, digitalització i reproducció del patrimoni fotogràfic i de les tècniques fotogràfiques	Història de la fotografia i de les tècniques fotogràfiques	OP*	1r semestre	6	6
		Reproducció de les tècniques fotogràfiques i digitalització	OP*	1r semestre	6	
TFM	-Treball final de màster	TFM	TFM	2º semestre	12	12

*Aquesta matèria és obligatòria però cal triar entre dues assignatures optatives de 6 crèdits.

Guia docent assignatura

Identificació de les tècniques fotogràfiques i caracterització dels materials fotogràfics

1. Dades generals de l'assignatura		
Nom de l'assignatura	Identificació de les tècniques fotogràfiques i caracterització dels materials fotogràfics	
Tipus d'assignatura	Obligatòria	
Caràcter	Formació teòrica i metodològica	
Impartició	Primer semestre	
Crèdits ECTS de l'assignatura	6 crèdits ECTS	
Hores	150 hores	
Desglossament del nombre total d'hores de l'assignatura	Estimació hores presencials	60 hores
	Estimació hores treballs dirigits (no presencials)	40 hores
	Estimació hores aprenentatge autònom	50 hores
Responsable del Màster	Dr. Miquel Mirambell Abancó	
Coordinador del Màster i de la matèria	Dr. Àlex Prunés i Bosch	
Professor/s que imparteixen l'assignatura	Josep Pérez Pena	
Idioma d'impertició	Català	
Descripció	L'assignatura formarà als alumnes sobre com determinar la identificació d'objectes fotogràfics partint de la seva composició matèrica i avançant cap a la caracterització de les tipologies morfològiques dels procediments fotogràfics per a, posteriorment, aprofundir en el coneixement sobre els factors que desencadenen el deteriorament fotogràfic, les formes de manifestació d'aquest i les patologies que estadísticament posen en risc a parts més massives del patrimoni fotogràfic. Com a assignatura d'inici d'aquests estudis, es treballarà utilitzant els seus continguts per a establir unes bases tècniques i humanístiques relacionades amb totes les parts dels	

estudis que els alumnes hauran d'acabar a continuació.

2. Competències generals

- CG1. El titulat ha de ser capaç d'aplicar coneixements avançats que demostrin, en un context tecnològic altament especialitzat, una comprensió detallada i fonamentada dels aspectes teòrics i pràctics de la metodologia de treball en el camp de la conservació i restauració, i de l'exposició, emmagatzematge i dipòsit del material fotogràfic.
- CG2. El titulat ha de ser capaç d'aplicar i integrar els coneixements adquirits a partir de la seva comprensió per tal de tenir la capacitat de resoldre problemes en contextos interdisciplinaris.
- CG3. El titulat ha de tenir la capacitat de seleccionar la teoria científica i la metodologia més adients en cada cas a partir d'una reflexió ètica i a partir de la normativa internacional.
- CG4. El titulat ha de tenir l'habilitat de realitzar els projectes d'intervenció previs i la capacitat de gestionar la documentació posterior que es derivi de cada intervenció
- CG5. El titulat ha de tenir l'habilitat de gestionar intervencions complexes a partir de la proposta de noves metodologies de treball en la gestió i intervenció del patrimoni fotogràfic.
- CG6. El titulat ha de ser capaç de transmetre els resultats derivats de la investigació i/o intervenció realitzada.
- CG7. El titulat ha de tenir la capacitat de participar en projectes d'investigació a nivell científic i tecnològic en el camp del patrimoni fotogràfic, en contextos interdisciplinaris.

4. Competències específiques

- CE1. El titulat ha de tenir la capacitat d'identificar els diferents tipus de tècniques fotogràfiques i els materials emprats en la seva fabricació i manufactura.
- CE2. El titulat ha de tenir la capacitat de planificar i desenvolupar sistemes de presentació, exposició, emmagatzematge i dipòsit de material fotogràfic.
- CE3. El titulat ha de tenir la capacitat de caracteritzar i diagnosticar l'estat de conservació dels diferents tipus de suport fotogràfic, integrant els resultats dels estudis i les anàlisis científiques corresponents.
- CE4. El titulat ha de tenir la capacitat de planificar i desenvolupar les diferents tècniques i procediments de conservació i restauració del patrimoni fotogràfic sobre diferents suports.
- CE6. El titulat ha de tenir la capacitat d'aplicar les tècniques més adients per la preservació de la fotografia digital i els coneixements per a la digitalització del patrimoni fotogràfic.
- CE8. El titulat ha de tenir la capacitat d'aplicar les tècniques més adients per la preservació de la fotografia digital i els coneixements per a la digitalització del patrimoni fotogràfic.
- CE10. El titulat ha de tenir la capacitat de desenvolupar projectes i actuacions de conservació preventiva del patrimoni fotogràfic en col·leccions i museus.

5. Resultats aprenentatge

1. Comprendre la tècnica de la fotografia.
2. Identificar els procediments fotogràfics.
3. Identificar les alteracions físiques i químiques dels procediments fotogràfics.
4. Aplicar les bases teòriques i metodològiques per a l'adequada conservació de la fotografia.
5. Identificar necessitats de conservació i elaborar protocols d'actuació de col·leccions fotogràfiques.
6. Planificar un projecte integral de conservació preventiva en fons i col·leccions fotogràfiques.
7. Contrastar les iniciatives pròpies amb les d'altres professionals quan la situació ho requereix i treure'n les conclusions adients.
8. Valorar positivament el treball interdisciplinari, respectant les diferents especialitzacions.
9. Defensar els propis criteris tot respectant els dels altres.
10. Mantenir una investigació sostinguda i estudi crític.

6. Continguts

1. Processos fotogràfics.
2. Materials constituents: suports, distribució en capes, còpies, negatius.
3. Identificació dels procediments fotogràfics.
4. Química del deteriorament de la fotografia. Fases de degradació.
5. Causes i efectes d'alteració de la fotografia.
6. Caracterització del deteriorament fotogràfic.
7. Problemàtiques específiques de les col·leccions fotogràfiques.

7. Activitats formatives de l'assignatura

Activitat formativa	Hores	Presencialitat
Teoria.	12,5	100%
Pràctica de taller, laboratori, experimental.	45	100%
Esdeveniments científics i/o divulgatius.	12,5	100%
Sortides.	5	100%
Presentació/exposició.	5	100%
Treball tutorat.	20	10%
Treball autònom de l'estudiant.	50	0%

8. Programació de l'assignatura

Unitat de programació 1: Composició i identificació de fotografies 30 hores

Descripció:

La unitat formarà als alumnes sobre la constitució matèrica dels materials fotogràfics i sobre els criteris per a la seva identificació en quant a processos generatius per diferents vies: anàlisi compositiu, caracterització de les tipologies morfològiques, detecció dels deterioraments característics i ús de la datació.

Alhora es relacionaran les continguts amb d'altres eixos transversals al fenomen fotogràfic i s'assentaran les bases relacionals entre aquesta secció elemental de l'objecte d'estudi i les altres assignatures que s'imparteixen al màster, generant un cos de coneixement que permeti a l'alumne relacionar la gènesi procedimental de la fotografia i les característiques dels seus materials compositius amb els conceptes de determinació tècnica, sintaxi gràfica i potencialitats per al desenvolupament industrial, comercial, social i artístic del medi fotogràfic.

Els continguts desenvolupats seran:

1. Processos fotogràfics.
2. Materials constituents: suports, distribució en capes, còpies, negatius.
3. Identificació dels procediments fotogràfics.

Activitats formatives:

- Exposició de la matèria en classes participatives.
- Exemplificació directa amb mostres de materials per a l'estudi de casos.
- Extensió ampliatiua amb recursos de consulta telemàtica interactiva.

Metodologies docents:

- Treballs individual de consulta de recursos.
- Resolució grupal de problemes d'identificació d'objectes amb exposició pública compartida dels resultats per al seu debat.
- Resolució individual de problemes d'identificació d'objectes amb exposició pública compartida dels resultats per al seu debat.

Sistema d'avaluació:

- Proves individuals *de visu* sobre identificació de materials, tant de tipus oral com escrit.
- Comprovació de la compilació d'informació i recursos i del desenvolupament d'habilitats per a la seva aplicació.
- Treball i/o prova terminològica.
- Valoració de la participació a classe.

Ponderació: 50%

Unitat de programació 2: Deteriorament fotogràfic 30 hores

Descripció:

La unitat formarà als alumnes sobre les patologies pròpies dels materials fotogràfics, atenent aquesta problemàtica des de les diferents vies de caracterització de la problemàtica. Així, s'estudiaran els processos de deteriorament que afecten a cadascun dels materials constitutius dels artefactes fotogràfics ja presentats a l'anterior unitat, per passar a continuació a observar com afecten a cadascun dels sistemes tipològics, i d'aquí a l'extensió del coneixement dels deterioraments que s'han pogut caracteritzar perquè afecten estadísticament a grans conjunts d'objectes, els anomenats "síndromes".

Els continguts desenvolupats seran:

4. Química del deteriorament de la fotografia. Fases de degradació.
5. Causes i efectes d'alteració de la fotografia.
6. Caracterització del deteriorament fotogràfic.
7. Problemàtiques específiques de les col·leccions fotogràfiques.

Activitats formatives:

- Exposició de la matèria en classes participatives.
- Exemplificació directa amb mostres de materials per a l'estudi de casos.
- Extensió ampliatiua amb recursos de consulta telemàtica sobre síndromes.

Metodologies docents:

- Treballs individual de consulta de recursos.
- Resolució grupal de problemes de diagnosi de patologies amb exposició pública compartida dels resultats per al seu debat.
- Resolució individual de problemes de diagnosi de patologies amb exposició pública compartida dels resultats per al seu debat.

Sistema d'avaluació:

- Proves individuals *de visu* sobre diagnosi dels deterioraments, tant de tipus oral com escrit.
- Comprovació de la compilació d'informació i recursos i del desenvolupament d'habilitats per a la seva aplicació.
- Treball i/o prova terminològica.
- Valoració de la participació a classe.

Ponderació: 50%

9. Sistemes d'avaluació

CRITERIS D'AVALUACIÓ

- Capacitat d'assimilar i transmetre els coneixements teòrics de forma escrita i/o oral.
- Ús correcte de la terminologia específica.
- Participació de l'alumne en les activitats proposades.
- Interès en la recerca d'informació relacionada amb les activitats proposades.

INSTRUMENTS D'AVALUACIÓ

- Realització de totes les activitats proposades.
- Valoració dels coneixements assolits a partir de treballs teòrics i/o proves de coneixement.
- Valoració de la participació de l'alumne amb les activitats realitzades a classe.
- Proves escrites.
- Proves orals.
- Treballs.
- Exercicis pràctics.

CÀLCUL DE NOTES:

Proves escrites: 20%

Proves orals: 10%

Treballs: 20%

Exercicis pràctics: 40%

Participació a classe: 10%

10. Fonts d'informació bàsica

BIBLIOGRAFIA

- ALBERCH,R; FREIXAS,P; MASSANAS,E. *L'arxiu d'imatges:propstes de classificació i conservació*. Barcelona: Direcció General de Patrimoni Artístic,Generalitat de Catalunya, 1998.
- BOADAS,J; CASELLAS,LL-E; SUQUET,M.A. *Manual para la gestión de fondos y colecciones fotográficas*. Girona: Biblioteca de la Imagen. CCG Ediciones - CRDI, 2001.
- EASTMAN KODAK COMPANY. *Preservation of Photographs*. (Kodak Publication F-40). Rochester (New York): Eastman Kodak Company, 1983.
- HENDRIKS,K.B. *Preservación y restauración de materiales fotográficos en archivos y bibliotecas*. Un estudio del RAMP con directrices. París: UNESCO, 1984.

- JÜRGENS, Martin C. *The digital print, Identification and Preservation*. Los Ángeles: Getty Conservation Institute, 2006
- LAVEDRINE, B. *La Conservation des Photographies*. Paris: Presses du CNRS, 1990.
- LAVEDRINE, Bertrand. [re] *Conocer y conservar las fotografías antiguas*. Paris: Éditions du Comité des travaux historiques et scientifiques, 2010.
- LAVEDRINE, B. *Preventive Conservation of Photograph Collections*. Los Ángeles: Getty Publications, 2003.
- MAYNÉS, P. *La conservació de col·leccions de fotografies*. Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, 2005.
- MESTRE, J. *Identificación y conservación de fotografías*. Gijón: TREA, 2014.
- MESTRE, J. *Identificació i conservació de fotografies*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 1997.
- NADEAU, L. *Encyclopedia of Painting, Photographic and Photomechanical Processes*. Canada: Atelier Luis Nadeau, New Brunswick, 1989.
- NORRIS, D.H. *Issues in the Conservation of Photographs*. Los Ángeles: Getty Publications, 2010.
- PAVAO, L. *Conservación de Colecciones de Fotografía*. Cuadernos técnicos. Granada: Instituto Andaluz del Patrimonio Histórico. Centro Andaluz de la Fotografía. Editorial Comares, 2001.
- PENICHON, S. *Twentieth Century Colour Photographs*. London: Thames & Hudson, 2013.
- REILLY, J. *Care and Identification of 19-th Century Photographic Prints*. (Kodak Publication, G-2 S), Rochester (New York): Eastman Kodak Company, 1986.
- RITZENTHALER, M. *Archives and Manuscripts: Conservation. A Manual on Physical Care and Management*. Chicago: SAA, Basic Manual Series, 1983.
- RITZENTHALER, M; MUNOFF, G; LONG, M. *Archives and Manuscripts: Administration of Photographic Collections*. Chicago: SAA, Basic Manual Series, 1984.
- RIEGO, B; ALONSO, M; MUÑOZ, T; ARGERICH, I; FUENTES, A. *Manual para el uso de archivos fotográficos. Fuentes para la investigación y pautas de conservación de fondos documentales fotográficos*. Santander: UC-MEC, 1997.
- VV.AA. *La Fotografía como Fuente de Información*. II Jornadas Archivísticas. Huelva: DPH, 1995.
- VV.AA. *La Imatge i la Recerca Històrica. Jornades Antoni Varés*. Girona: Ajuntament de Girona, (diferents volums corresponents a las diferents edicions) 1990, 1992, 1994, 1996, 1998, 2000.
- VV.AA. *Conservación de fotografías: treinta años de ciencia*. Conferencia Internacional Logroño 2011. Pamplona: Jesús Cía Editor, 2016.
- WILHELM, H. *The Permanence and Care of Color Photographs*. Grinnell (Iowa): Preservation Publishing Company, 1993.

WEBGRAFIA [Consulta: febrer de 2019]

- <<http://www.graphicsatlas.org>>
- <<http://www.unesco.org/new/es/unesco/resources/publications/unesdoc-database>>
- <<http://cool.conservation-us.org/jaic/>>
- <<http://www.cci-icc.gc.ca/publications/notes/index-eng.aspx>>
- <http://www.getty.edu/conservation/publications_resources/pdf_publications>
- <<http://notesonphotographs.org/index.php?title=Research from the Andrew W. Mellon Advanced Residency Program in Photograph Conservation at George Eastman House 1999-2009>>
- <<http://www.paris.fr/pratique/musees-expos/atelier-de-restauration-et-de-conservation-des-photographies-de-laville-de-paris/p7672>>
- <<http://www.crcr.cnrs.fr>>
- <<http://www.nedcc.org/home.php>>
- <<http://cool.conservation-us.org/search.html>>
- <<http://www.archives.gov/publications/av-records.html>>
- <<http://www.historybroker.com/history/search3.htm>>
- <<http://www.googleartproject.com/collection/george-eastman-house>>
- <<http://www.finedags.com/dating/datingdags2.shtm>>
- <http://www.phototree.com/id_dag.htm>
- <<http://wilhelm-research.com>>
- <http://wilhelm-research.com/book_toc.html>
- <<http://tecnicazero.com/files/emergencias.pdf>>
- <<http://www.bnv.gob.ve/pdf/Conser14-2.pdf>>
- <<http://biblioteca.unp.edu.ar/cregional/Bibliografia/conservacion%20 fotografias.pdf>>
- <<http://ipce.mcu.es>>
- <<http://www.iaph.es/web>>
- <<http://www.bne.es/es/Colecciones/Fotografia/index.html>>

- <http://www.girona.cat/sgdap/cat/crdi_portada.php>
- <<http://www.unav.es/fff>>
- <<http://www.fotosantiguascanarias.org>>
- <<http://portal.ayto-santander.es/portalcdis/Index.do>>
- <<http://www.eastmanhouse.org>>
- <<http://paulmessier.com>>
- <<http://www.thebetterimage.com>>
- <<http://www.lupa.com.pt/site/index2.php>>
- <<http://gfkurtz.blogspot.com.es>>
- <<http://www.angelfuentes.es>>